

ФІЛОСОФІЯ РЕАЛЬНОГО БУТТЯ ВІНЧЕНЦО ДЖОБЕРТІ

Клочков І. В.

кандидат філософських наук,
доцент Національного університету харчових технологій

Іванова М.

студентка факультету ТЦММ

В. Джоберті (1801-1852 рр.) представник італійської філософії ХІХ ст. у своїх дослідженнях виступав проти ідеї надмірного психологізму сучасної йому філософії.

Психологізм, вважав мислитель, завантажує собою всю філософію. Суб'єктивістський декаданс філософії розпочався з Р. Декарта, а завершив справу І. Кант. Також це відбулось і у гегелівській системі наук, яка лише поєднує у собі об'єктивізм, а за суттю — замаскований психологізм. Якщо розпочати з людини та автономії її розуму, виникне анархія ідей, абсолютна свобода встановлювати філософський, релігійний і громадянський лад. А оскільки суб'єкт — основа ненадійна, щоб тримати всю конструкцію, то визначення критерію абсолютної істини і моралі стає неминучим.

У праці «Філософські помилки Антоніо Розміні» Джоберті виступає з критикою поняття скептицизму. Відштовхуючись від ідеї форми людського розуму, італійський мислитель не може перейти від поняття можливого буття до реального. Абсурдною стає претензія наблизитися до Бога, якщо Творця розуміти на кшталт одного з понять наближених до сфери раціонального досвіду. Не сприймаючи ідеї психологічного детермінізму, Джоберті стає на шлях платонізму, тобто теорії, що визнає об'єктивну реальність ідей.

Буття, на думку мислителя, не є ідеєю, що сконструйована розумом. Ідея як буття (тобто Бог) присутня у розумі як основа та гармонія поняття об'єктивного знання. Але спостереження людини, знайдені у вільному пошуку Бога, а також Бог, тобто реальне й абсолютне Буття, надає цінність нашим знанням. У цьому полягає сутність теорії онтологізму Джоберті. У

свій час ще Н. Мальбранш говорив, що усі речі людина розуміє за допомогою Бога. Доказовість Бога, присутня у розумі, продовжує думку Джоберті, належить до сфери об'єктивної, а не суб'єктивної реальності. У відповідність з ідеями французької думки, мислитель вважає філософію першою донькою теології. Філософія є рефлексивною першоосновою Одкровення Бога.

У його дослідженнях знаходиться раціональна обробка релігійних вірувань. Звідси випливає ідея, що формує більш зрозумілі судження, а саме:

- вища істота є необхідністю;
- Бог сам відтворює власну реальність такого судження;
- це судження просте повторення інтуїтивного судження;
- з Одкровення Бога, як об'єктивної, першоосновної реальності походить, що Бог є причиною всього існуючого.
- існуюче не є самодостатнім і потребує втручання вищої істоти у якості власної причини.
- суще створює субстанції та інші причини, що власне стають прикладом процесів вічної творчості.

Але людина не лише пасивний спостерігач: у моральній сфері вона ще й творець, спрямована до дії вічної істоти. Третя частина ідеальної формули наступна: «існуюче повертається до істоти». Філософія, природа, універсальний порядок знань та всього існуючого — все походить від Бога і до нього ж повертається. Така формула онтологізму, на противагу «болоту суб'єктивізму» та пантеїзму, рятує свободу і автономію особистості. Ідеальна формула втілює два взаємопов'язаних циклів реальності: цикл породження Богом існуючого (онтологія) та цикл зворотного руху тваринного до Творця (етика). Перша — основа, друга — завершення конструкції.

Філософія досліджує раціональні елементи сущого, теологія зайнята істинами Одкровення. Математика, логіка, мораль так чи інакше мають справу з поняттям творіння, його матеріальним визначенням. Якщо фізика вивчає природу ззовні, то психологія, космологія, естетика і політика бачить її з середини.